

Előfizetési díj:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „
Megjelenik minden nap, az ünnepek követő napok kivételével.	

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:	
Négyezer hasábozott garmond sor ára 6 kr.	
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.	
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.	
Hirdetéseket felvesznek:	
Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22)	
Haasenstein és Vogler (Neuer Markt 11.)	
Pesten: Lang Leopold (Erzsebet-tér 9 sz.)	
Nyitási cikkek	
garmond sora után 20 kr. fizetendő.	

Szerkesztői szállítás:

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatkak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap
második évfolyamára

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legzélszerűbben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgalma és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégíessenek.

Az előfizetési árak a régiék:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hóra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelmeztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben, olcsó könyvek megszerzése által, a „Kelet” előfizetői részesülnek.

A „Kelet” kiadóhivatala.

Az erdélyi képviselők memoranduma.

(M. A.) Századok alatt fejlett ki Erdélyben a magyarországitól részben különböző politikai felfogás és társadalmi élet; századok alatt alakult ezeknek behatása folytán egy saját, szövevényes bel-szervezet. Ezeket egyszerre megsemmisíteni nincs emberi erő és hatalom; ezeknek figyelembe vételét nem gátolja az unió, követeli a politikai eszély.

Azon terjedelmes emlékiratból idéztük e pár sort, melyet az erdélyi hazarész országos képviselőinek nagy része közelebről nyújtott be Lónyay Menyhért miniszterelnökhöz. Szűkebb hazánk iránti szent kötelesség érzete vezérelt bennünket ezen emlékirat betérjesztésére. Ki akartuk benne jelölni némelyikét azon sebeknek, melyek gyógyítatlanul kinozzák

még most is az erdélyi hazarész testét; melyekre égetően szükséges, törvényhozási és adminisztratív uton enyhítő irt helyezni. Emlékiratunk egy mozaikot képez, csak-hogy nem tarka kódarabokból, hanem változatos és különböző sérelmekből összeállítva. Emlékiratunk nem kérelem — hisz egy hazafias kormányra nézve való-ságos sértés volna az országos bajok orvoslásának kérelmezése —, hanem figyelmeztetés, feltüntetése néhány oly bajnak, melyeket az erdélyi viszonyok iránt nem eléggé tájékozott kormányfőnk jórómán alig ismertek. Itt közöljük néhány pontját az emlékiratnak, a szíves olvasóra bizva annak megítélését, meny-nyiben talál viszhangra azoknak tartalma saját keblében:

„Andrássy gróf kormánya a legszebb reményeket keltette föl Erdélyben. Meg-volt az unió, közös, szabad törvényhozás, parlamentaris magyar kormány; nyílt volt a tér egy szebb jövő, egy új élet számá-ra. Nagy volt azonban Erdélyben a ki-ábrándulás. Napról-napra tapasztalta a kor-mánynál a saját külön érdekei irányában való figyelmetlenséget, viszonyainak félre-értését, sebeinek inkább felszaggatását, mint beheglesztését, s megdöbbenve fordult el a kormány eddigi működésétől....

Nem azért fordulunk azonban nagy-méltóságodhoz, hogy recrimináljunk; szán-dékunk nem hibáztatni, hanem javítani. A miniszterelnöki változással annak lehetősé-gét reméljük, hogy Erdély irányában más útra tér a kormány... Ezért járulunk nagyméltóságodhoz azon égető szükségek elősorolásával, melyekben a helyes intéz-kedés sürgősen szükség... Mint ilyeneket legyen szabad elősorolnunk a követ-kezőket:

Az urbéri kárpótlás ügye... A nagy összegre rugó urbéri kártalanítási összegek apasztására feltaláltatott a ve-gyes szolgálmányok, elméletben és kivi-telben egyaránt képtelen, ürügye. És ezen ürügy alatt már nemcsak véglegesen oda-ítelt, de ténylegesen ki is adott kárpót-lási összegek visszaköveteltetnek a joga-

sultaktól a kincstár számára. Természetes az ellenszenv, melyet ezen intézkedés szült. És még tetézte ezt az, hogy a hivatalos közegek ezen ügyben nem jártak el egy-neműleg; egyeseket tudnánk megnevezni, kiknek kárpótlásai — a vegyes szolgálma-nyok dacára is — terület szerint teljesen kiadattak. Mindannyian tisztában vagyunk felőle, hogy az urbériség megszüntetésé-vel a 48-i nemesség nemes és a politi-kai viszonyok által követelt áldozatot tett a haza oltárára. Értjük annak becsét; nem sajnáljuk, hogy megtörtént; de ugy hisszük méltó joggal követelhetjük annak változatlan megállapítását: mi értendő alatta? S méltán megvárhatjuk, hogy egy éveken át jogerőben s gyakorlatban volt kártala-nítási rendszer egy későbbi visszaható erő-vel felruházott rendelettel ne változtassék meg... Mindenesetre kérjük az egész kár-pótlási ügy minél hamarabb lejárátását, melyet jelenleg, mint tudjuk, az alapigaz-gatóság, s különösen az állampapírok ki-adó-hivatala személyzetének elégtelensége is igen hátráltat.

Az urbéri viszonyokból ki-bontakozás... Bátrak voltunk már érinteni, hogy jól tudjuk, miszerint az ur-béri kötelezettségek megszüntetésével a nemesség áldozatot hozott, s készek va-gyunk annak minden következményeit el-viselni. Elkerülhetlen s égető szükségé vált azonban végre valahára tisztába jöni az iránt: mi marad a volt földesuraknak, mi a volt urbéreseké, mi majorsági, mi urbéri természetű birtok? E kérdésekben nem annyira az fontos, hogy egy-két hold-dal több vagy kevesebb jusson egyik vagy másik félnek, hanem hogy a dolog az in-gadozás, a kapkodás, a bizonytalanság gyötrő teréről szilárd szabályok s fel nem forgatható ítéletek útjára jusson mentől elébb. Vajmi nagy még Erdélyben, főként erdőkben és legelőkhöz azon terület, mely-hez mind a volt földesurak, mind a volt urbéresek igényt tartanak. Ezeket az hasz-nálja, a ki közelebb kapja, senki sem ve-heti azonban ok- és czélszerű hasznát. Különösen az erdőknek pusztítására min-

den érdekelt mintegy felhiva érzi magát; néhány év alatt egész erdősegek válnak értéktelen cziherre, vagy kopár, szakadá-sos meredekekké. A közigazgatásban sem erély, sem képesség ezek meggátlására; az igazságszolgáltatás a különböző, gyak-ran ellenmondó, rendszabályokon nem tud eligazodni; halomra gyűlnek az urbéri pe-rek; a jogi állapot a különböző törvény-székek különbözőleg fogják fel, s jelesen a pesti legfőbb ítélőszék sok tekintetben másként, mint a Királyhágón tuliak... Az urbéri viszonyokat mindenben megol-dani lehetetlen; részben ketté kell azokat vágni; legyen azonban e műtét biztos és gyors, úgy lesz az kevésbbé fájdalmas, s az eredmény üdvösebb.

A telekkönyvezés ügyében tör-tént már valami, de nem sok; a munka nagyon lassan halad, s ha csak így foly tovább, mintegy hat év múlva fejeztethet-nék be. Két év alatt ugyanis helyszinel-tetett 4.772,710 birtokrészlet; még azon-ban több van hátra 5 milliónál, s e mun-kát az eddigi személyzet mintegy 3 év alatt végezheti el. Hátra van még a hely-szinelési munkálatok tisztázása, reclamá-lás, hitelesítés, s a telekkönyvi hivatalok beállítása; ezekre pedig újra fog kelleni mintegy 3 évi idő. E tekintetben a hely-szinelési bizottságok s munkaerők ideigle-nes megszaporítása még áldozatok árán is eszközözlendő.

A bányászat ügye. Az 1854-ben behozott osztrák bányatörvényt Magyar-országra nézve eltörölték az országbirói értekezlet megállapodásai, s ezáltal meg-szünt a közszen szabad kutatási joga; Er-délyben ellenben fenntartatott az osztrák bányatörvény, s vele a szabad közszenkutatás... Ez ellen az erdélyi képviselők tekintélyes száma már pár év előtt fel-szólalást nyújtott be Gorove István akkori miniszter urhoz, de még választ sem vá-lának szerencsések nyerhetni a kormány-tól. A bányajog oly cosmopolitikus ado-mányozása, minő az osztrák bányatörvény-ben van, nem a valódi hazai iparnak, ha-nem idegen, a bányaiparral gyakran tőzs-

szokott és megtanult neki engedelmeskedni, és engedelmeskedett azután oly dolgokban is, a melyek szorosan véve már nem voltak tani-tások.

Ha pedig megtörtént, hogy egy ily fej-lettebb egyén oly telepbe vetődött, a melynek egyénei általában még sokkal alantabb álltak anyagi és értelmi fejlettségben; az egész te-lep lett tanítványává és ez uton tisztelőjévé, még egy további lépéssel engedelmes hódoló-jává. Ily módon jött létre az a második neme az emberek egymástól függésének, a mely nem a családi viszony következménye; keletkeztek ennek alapján új társadalmak, a melyek több mint egy család együttlétéből alakultak, és a melyek már némileg államoknak tekint-hetők.

Ez állapotában az emberiségnek követ-kezett be a vízőzőn.

Kigyó a virágok közt.

— Elbeszélés. Irta: Mertens Róbert. —
(Folytatás.)

„Ugy, jó kisasszony. Ez minden, mit ke-gyedtől kívánunk, hogy mamának s nekem egy pár óráig engedelmeskedjék s minden ismét jól lesz.”

„És azt kívánja ön, hogy felöltözzem s kikocsikázzam?”

angol a kunyhó előtt egy darab vastag zöld üveget, egy eltört butellia maradványát; fel-veszi, és oda nyújtván a vadnak, azt kérdi tőle, hogy hát ebből tudna-e hasonló nyíl-hegyet alakítani? „Nem tudom,” felel a vad, „de megpróbálom.” Ezzel letör az üvegből egy darabot, és kezdi kopácsolni; de a kísér-let nem sikerült, az üvegdarab ezer szilakra pattant. A vad ezért nem hagyta annyiban, ha-nem egy második darabot is tört az üvegből, és rövid idő alatt ebből is alakított egy töké-lyesen használható nyílhegyet, a melyet az an-golnak e szókkal adott át: „bocsásson meg uram, hogy első kísérletem nem sikerült, nem ismertem még e z a n y a g t ö m ö r s é g é t.” Melyik európai mesterember vagy gyáros tud-na a keze alá adott valamely új anyagról talpraesettebb, szakavatottabb nyilatkozatot tenni?

Tehát, ismétlem, az emberi nem arány-lag rövid idő alatt eljutott a fejlettségnek, a maitól kétségen kívül még véghetetlenül tá-vol álló, de mindenesetre már meglehetősen ma-gas fokára. Ugyuttal kétségtelen, hogy a fenn jellemzett kedvező körülmények közt aránylag gyorsan szaporodott is, a minek az lett a kö-vetkezménye, hogy mind több és több tért foglalt el, és kezdődtek az első kivándorlások abból a semmi esetre se nagy kiterjedésű vi-dékből, a melyben az első és nem nagyon számos egyének eredetileg keledkeztek. E ki-

vándorlások, a mint egyfelől tágitották az emberi ismeretek körét, másfelől azt okozták, hogy egyes csoportok, kedvező telephelyet ke-restőkben oly messzire távoztak el az eredeti östeleptől, hogy köztök minden közlekedés megszakadt, és bizonyos idő múlva az ily el-szakadt telep tagjainál a más telepek létezése vagy merőben feledésbe ment, vagy csak mint nagyon homályos és meszeszerű monda maradt emlékezetben. Még az is valószínű, hogy ily első emberpárok a földgömb különböző, egy-mástól nagyon távol eső, közben eső tengerek vagy áthathatatlan rengetegek által elszigetelt pontokon állottak elé egyidejűleg, és noha va-lamennyien a fejlődés ugyanazon útján halad-tak, a haladás lehetett és kétségtelenül volt is az egyiknél gyorsabb mint a másiknál. Így történhetett, hogy az esetleg két oly embert hozott egymással érintkezésbe, kik közül az egyik a fejlettség jóval magasabb fokán állott, mint a másik; tegyük például, hogy az egyiknek még nem volt más fegyvere, mint egy alkal-mas ágból letört göcsös dorongja, holott a má-siknak már egy meglehetősen éles kőfejsze állott rendelkezésére. A lény egyenmősége őket érint-kezésben megtartván, a fejlettebb lett a ke-vésbbé fejlettné tanító-mestere és ez által jól-tetője, az együgyűbb pedig hálával és tiszte-lettel viseltetett mestere irányában, és tapasztalván, hogy hasznos és czélszerű reá nézve an-nak oktatásait és utmutatásait követni, meg-

„KELET” TÁRCZÁJA.

Képek az emberi őstörté-nelemből.

Finály H. Lajostól.

(Vége.)

Egy angol kutató, a ki merőben Tamás volt abban, hogy a legdurvább közserszámot is fémszerszám segélye nélkül lehessen elő-állítani, az amerikai vad törzsek közt utazván egy faluba érkezett, a hol megtudta, hogy itt lakik egy nyílhegy készítő, a ki a törzs számá-ra nyílhegyeket készít kőből, és kereskedést üz vele. Az angolt a kíváncsiság rögtön oda vitte a kijelölt egyénhez, és ez az angol fel-szólítására rögtön kész is volt mesterségét meg-mutatni. Felvett a földről egy kódarabot, és egy előtte fekvő nagy kőre fektetvén, egy más kisebb kővel oly ügyesen tett reá egynehány ütést, hogy nagyon rövid idő alatt csupa kő-forgácsok ügyes lepatintása által egy tökélye-sen használható, szabályos alaku nyílhegyet alakított belőle, a melyet a bámuló angolnak kézbesített; az alatt azonban megpillant az

HIVATALOS.

Sz. 393.

[65]

[1—3]

Magyar keleti vasut.

Hirdetmény.

A magy. keleti vasuti I-ső felügyelőség ezennel közbirr teszi, hogy egy Kolozsvártt építendő műhely előállítására 200 Cubik öl termés kő és egy millió téglá szükségeltetik.

E czélból az arra igényt tartó üzletemberek ezennel felszólítanak, hogy f. év február végéig e vállalat iránti ofertjeiket az I-ső felügyelőség Kolozsvártt középüzetében Helfibáznál levő irodájába adják be, megjegyezvén, hogy csak biztosíték képes vállalkozók of-fertjei fogadtatnak el.

Közelebbi feltételek a felügyelőségi irodában fognak közöltetni.
Kolozsvártt, 9-dik február 1872.

Az építészeti osztályfőnök.

Sz. 396. 1872.

[67]

[1—3]

Megyénk báró főispánja Tordamegye rendkívüli bizottmányi ülésének megtartását folyó február-hó 26-ra tűzvé ki:

Felhivom a tisztelt bizottmányi tagokat a fenn jelölt napon Tordán a megyeházánál tartandó ülésre **délelőtti 9 órára** megjelenni.

Tordamegye alispánjától Tordán, 1872, február 8-kán.

MIKSA ELEK.

Szám. 42. 1872.

[66]

[1—3]

Árlejtési hirdetmény!

A szamosújvári magy. kir. országos fegyintézet helyiségeiben szükségeltető, részben kőmives, részben pedig ács munkát igénylő nagyobb mérvű helyreállítások eszközése a nagyméltósági magy. kir. igazságtgyminiszteriumnak folyó év január hó 5 én 22273. 1871. szám alatt kelt rendeletével, az e czélra előirányzott 4539 frt 9 krnyi építési összeg keretén belül engedélyeztetvén, ezen munkálatok biztosítása tekintetéből **folyó év március-hó 5-kén délelőtti 10 órára** egy az intézet hivatalos helyiségében megtartandó nyilvános árlejtés iratik ki, melyre a vállalkozni kívánók azon észrevétellel hivatnak meg, miszerint ezen árlejtéshez az előirányzott összeg 10% nak bántpénzül leendő letétele után mindenki hozzá szólhat.

Az ezen vállalatra vonatkozó szorosabb feltételek, ugy szintén a többi műtani iratok is az intézet hivatalos helyiségében a szokott hivatalos órák alatt addig is megtekinthetők.
A magy. kir. országos fegyintézet igazgatósága. Szamosújvártt, 1872, február 6-án.

BOÉR JÁNOS, igazgató.

Sz. 435. 1872.

[69]

[1—3]

Hirdetmény.

Dobokamegye területén, a szamosújvár—ludasi vonalon, a gyekei és ezegei határokan több hidak építése árlejtés útján **folyó év és hó 21-kén** itt a megyei közigazgatási irodában, ki fog adatni, — kik vállalkozni akarnak, a feltételeket nálam megtekinthetik.
Szamosújvártt, 1872, febr. 8 kán.

SOMBORI JÓZSEF, alispán.

NEM HIVATALOS.

[57]

[7—10]

Friss vaj fontja . . .	90 kr.
Turó fontja	40 „
Szilva-iz	24 „
Méz egy kupa	80 „
Mák „ „	32 „
Dió „ „	16 „

KARVÁZY GYULÁNál
kaphatók.

Minden tévedés

megelőzésére, Weisswasser Ferencz közönségének, hogy „Trieszt város-sához” címzett szállodája Bécsben, Wieden Hauptstrasse № 14. alatt létezik.

AZ UTAZÓ KÖZÖNSÉGNEK

érdekében fekszik megindni, hogy az utóbbi időkben a kocsisok, cönductorok sat. bizonyos egyének által, igen egyszerű módon, lekötöztetve, „Trieszt” szállodát más tájra helyezik. Minthát azonban a naponta növekvő verseny következtében nagyon is érdekesben van t. vendégeimet kényelem, elegancia és olcsóság által minden irányban, mint eddig, kielégíteni: ezen felhívom a figyelmet a fentebbi cím-zet pontos tekintetbe vételére, azon megjegyzéssel, hogy a konyha és pincze kiváló gondoskodásom tárgyát képezi.

Franz Weisswasser

„Trieszt város” szálloda tulajdonosa, Wien, Wieden, Hauptstrasse, Nro 14. Előbb a „Steindl” bérője. (54)

Bécs Wieden. (4—6)

(52)

(4—6)

Egger Codein-mell-labdacsai.

A legbiztosabb szer makacs hurutok, köhögések, rekedtség, torokfájdalmak, nátház és mindennemű elnyálkásodások ellen, továbbá:

EGGER-féle giliszta-chocoládé

Giliszta-bajban szenvedő gyermekek részére a legjobb hatású gyógyszer, mely jó ize végett gyermekeknek beadásra igen alkalmas.

Nagy és kis dobozban 50 és 25 krjával a mellpattillák, darabonként 12 krjával a chocoládé kapható WOLFF J. ur gyógyszer-tárában Kolozsvártt s a t. ez. közönség nagyobb kényelmére ezen gyártmányom Magyar- és Erdélyország minden jelentékenyebb gyógyszer-tárában az ere deti áron

EGGER ADOLF, Pest: Erzsébet tér 3 sz.

(60)

4—6

ELADÓ ERDO.

A kovácsi határon, Kolozsvárttól 2½ órányira, mintegy 28 hold szálás erdő, melyben 4—6 öl hosszú, 9—18 hüvelyk átmérőjű tölgy- és cserfák eladók. — Értekezhetni Stein Jánossal Kolozsvártt.

(23) A szentlászlói uradalmi erdőigazgatósnál több ezer darab 20 — 30 hüvelyknyi épületnek való tölgy szálfa, és tízezer öl tűzifa, nagyobb mennyiségben, mint szintén szálaként és ölenként is eladó. Értekezhetni ott helyett az igazgatósággal.

Tanuló keresztetik

SÁROSSY ELEK fűszer és vas kereskedésbe Kolozsvártt két tanuló keresztetik.

(62) Turban (Tordamegye) 4 csinos, emeleten levő szoba és konyha kiadó, és ha szükség kerti is adható hozzá. Értekezhetni itt helyben külföldi tized 398 szám a nagykaszárnyával szemben, akár Turban 46 szám alatt.

Tiszta jó borok!!!
Karvázy Gyula

csemege-, bor- és fűszer-üzletében kaphatók: pecsételt kupás (cylinder) üvegekben.

Jó asztali bor	1 kupa	48 kr.
Finomabb asztali bor	1 „	54 kr.
Bakator	1 „	70 kr.
Legfin. 1862-i bakator félkupa		50 kr.
Budai ó-bor vörös		50 kr.

Minden kupás (cylinder) és félkupás üvegért a **betét** 10 krajczár és ugyanannyiban vissza is vétetik.

Figyelmeztetésül: a fennjegyzett borok a legjobb állapotban adatnak ki, nemkülönben vidéki megrendelések is a legpontosabban küldetnek el.

Karvázy Gyula,
Főtér gróf Teleky-ház

(426)

(25—25)

Stein János könyvkereskedésében Kolozsvártt s általa minden könyvárusnál kapható:

Honismeret.

Földrajzi és történelmi képek kérdések- és feleletekben.

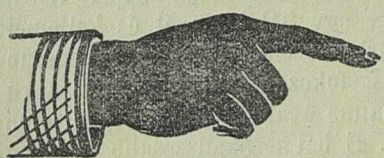
Néptanodák számára írta **Ujassi Farkas.**

Ára kemény kötésben 40 kr.

Erdélyi képes nagyobb naptár
1872-dik évre.

Tiszti czimtárral s érdekes tartalommal.

Ára 50 kr.

Irodai fali naptár

katholikus és protestáns, görög-orosz és izraelita naptárral, bélyegilleték-táblákkal, a kolozsvári levélposta indulása s érkezése, távirda, kamat-számítás és árendát mutató táblákkal.

Különös tekintettel hivatali használatra.

Ára 30 kr. postán küldve 35 kr.

Gazdasági zseb-naptár

1872-re.

12-dik évfolyam.

Szerkesztő Kodolányi Antal. Ára 25 frt.